

Kohtuasi C-590/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

23. september 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Areios Pagos (Kreeka kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

25. juuni 2021

Kassatsioonkaebuse esitajad:

Charles Taylor Adjusting

FD

Vastustajad kassatsioonimenetluses:

Starlight Shipping Company

Overseas Marine Enterprises INC

Põhikohtuasja ese

Taotlus, mis esitati välismaise kohtuotsuse ja välismaiste kohtumääruste, mis välistavad teise liikmesriigi kohtu poolt kohtuliku kaitse andmise või selles kohtus juba algatatud menetluste jätkamise ja takistavad seda, tunnustamiseks ja täidetavaks kuulutamiseks – Avaliku korra mõiste määruse nr 44/2001 artikli 34 punkti 1 ja artikli 45 lõike 1 tähenduses

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikkel 267, määruse nr 44/2001 tõlgendamine

Eelotsuse küsimused

1. Kas väljendit „selge vastuolo liidu avaliku korruga“ ja selle laiendusena liikmesriigi avaliku korruga, mis on määruse nr 44/2001 artikli 34 punkti 1 ja artikli 45 lõike 1 kohaselt kohtuotsuse tunnustamisest ja täidetavaks kuulutamise keeldumise alus, tuleb mõista nii, et see puudutab lisaks ilmselgetele *anti-suit injunction*’itele, mis keelavad teise liikmesriigi kohtus menetlust algatada ja jätkata, ka teiste liikmesriikide kohtute tehtud otsuseid ja määruseid, mis: i) takistavad hagejal teise liikmesriigi kohtul kohtuliku kaitse saamist või juba selles kohtus pooleliolevate menetluste jätkamist, ja ii) seega kujutab see endast sekkumist teise liikmesriigi kohtu pädevusse teha otsus teatavas vaidluses, mis on selles kohtus juba pooleli ja mida ta juba menetleb ja mis tunnistatakse liidu avaliku korruga kokkusobivaks? Täpsemalt, kas liidu avaliku korruga määruse nr 44/2001 artikli 34 punkti 1 ja artikli 45 lõike 1 tähenduses on vastuolus teise liikmesriigi kohtu sellise otsuse või määruse tunnustamine ja/või täidetavaks kuulutamine, millega kinnitatakse tunnustamise ja täidetavaks kuulutamise taotlejatele ajutise ja ettemakstava rahalise hüvitise andmine tasude ja kulude eest, mis tulenesid teise liikmesriigi kohtusse hagi esitamisest või selles kohtus menetluse jätkamisest, asjaolu tõttu, et: a) pärast hagi läbivaatamist hõlmab kohtuasja kokkulepe, mis on nõuetekohaselt sõlmitud ja mida kinnitas liikmesriigi kohus, kes otsuse ja/või kohtumääruse teeb, ja b) teise liikmesriigi kohtul, kellele kassatsioonkaebuse vastustaja uue hagi esitas, puudub ainupädevust omistava klausli tõttu pädevus?
2. Kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt, siis kas selge ja otsene vastuolo liikmesriigi avaliku korruga – vastavalt viidatud kultuurilistele ja õiguslikele põhiarusaamadetele, mis on riigis vastu võetud, ja Kreeka õiguse põhistandarditele, mis puudutavad kohtuliku kaitse õiguse (Kreeka põhiseaduse artiklid 8 ja 20, Kreeka tsiviilseadustiku artikkel 33 ja selle õiguse kaitse põhimõtte, mida on täpsustatud Kreeka tsiviilmenetluse seadustiku artiklis 176 ja artikli 173 lõigetes 1–3, artiklites 185, 205 ja 191, mida on tsiteeritud põhjenduses 6) ning EIÕK artikli 6 lõike 1 tuuma, mistõttu on sellisel juhul võimalik jätta kohaldamata kohtuotsuste vaba liikumist käsitlev liidu õigus, ja selle takistuse tõttu jätta kohtuotsus tunnustamata – on, kooskõlas arusaamadega, mis ühendavad ja edendavad Euroopa väljavaateid, vastavalt määruse nr 44/2001 artikli 34 punktile 1, nii nagu Euroopa Kohus seda tõlgendama peab, põhjenduseks, mille alusel saab takistada eespool viidatud (1. küsimus) kohtuotsuse ja määruste, mille tegid teise liikmesriigi (Ühendkuningriik) kohtud, tunnustamist ja täitmist Kreekas?

Liidu õiguse asjakohased sätted ja Euroopa Kohtu praktika

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“): artikkel 47.

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1, ELT eriväljaanne 04/19, lk 42): eelkõige artikli 34 punkt 1 ja artikkel 45.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT 2012, L 351, lk 1): artikkel 53

Euroopa Kohtu 13. oktoobri 2011. aasta otsus Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653); 28. märtsi 2000. aasta kohtuotsus Krombach (C-7/98, EU:C:2000:164); 11. mai 2000. aasta kohtuotsus Renault (C-38/98, EU:C:2000:225); 23. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 45); 28. aprilli 2009. aasta kohtuotsus Apostolidis (C-420/07, EU:C:2009:271, punkt 55); 9. detsembri 2003. aasta kohtuotsus Gasser (C-116/02, EU:C:2003:657, punktid 48 ja 72); 27. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Turner (C-159/02, EU:C:2004:228); 27. juuni 1991. aasta kohtuotsus Overseas Union Insurance jt (C-351/89, EU:C:1991:279, punktid 23 ja 24); ja 10. veebruari 2009. aasta kohtuotsus Allianz ja Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69).

Rahvusvahelise õiguse asjakohased sätted

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon (EIÕK): artikli 6 lõige 1.

Riigisisese õiguse asjakohased sätted

Kreeka Vabariigi põhiseadus: artiklid 8 ja 20.

Tsiviilseadustik: artikkel 33.

Tsiviilkohtumenetluse seadustik: artikkel 176, artikli 173 lõiked 1–3, artikkel 185, artikkel 205 ja artikkel 191.

Asjaolude ja menetluse lühiülevaade

- 1 Esimene vastustaja kassatsioonimenetluses, Starlight Shipping Company (edaspidi „Starlight“) oli muu hulgas laevaomanik, teine, Overseas Marine Enterprises (edaspidi „OME“) käitis laeva, mis 3. mail 2006 mereõnnetuse tagajärjel uppus ja koos lastiga hävis.
- 2 Laev oli hävimise hetkel kolme kindlustusandja poolt kindlustatud. Kuna kindlustusandjad keeldusid algselt kindlustushüvitist maksmast, esitas Starlight Inglise kohtule esimese kahe kindlustusandja vastu hagi ja vahekohtusse kolmanda kindlustusandja suhtes vaidluse, nõudes kindlustushüvitise tasumist.

- 3 Sel ajal, kui kõnealused menetlused pooleli olid, sõlmiti kassatsioonimenetluse vastustajate ja laeva kolme kindlustusandja vahel kokkulepped (Settlement Agreements). Nende kokkulepetega lõpetati pooleliolevad menetlused ja kindlustusandjad leppisid kokku, et nad tasuvad kindlustuslepingutes ette nähtud kindlustushüvitise, täites täies mahus kõik laeva hävimisega seotud nõuded. Kokkulepped tehti Inglise kohtule teatavaks ja kohus ratifitseeris need 14. detsembril 2007 ja 7. jaanuaril 2008.
- 4 Pärast seda esitasid kassatsioonimenetluse vastustajad ja teised laevaomanikud Polymeles Protodikeio Peiraiosele (Pireuse mitmest kohtunikust koosnev esimese astme kohus, Kreeka) hagiavaldused, mis olid samuti kassatsioonkaebuse esitajate vastu suunatud. Nüüd tugineti hagiavaldustes kahju õigusvastasele tekitamisele ja sooviti kompensatsiooni varalise kahju eest ning rahalist hüvitist mittevaralise kahju eest, mis väidetavalt sellest õigusvastast käitumisest tekkis.
- 5 Eelkõige väitsid kassatsioonimenetluse vastustajad, et kui Inglise kohtu menetlus kestis ja kindlustusandjad keeldusid kahjuhüvitist maksmast, avalikustasid kindlustusandjate töötajad ja esindajad – nende hulgas hagejad Charles Taylor adjusting Limited (kes tegutses tehnilist ja õigusnõustamist pakkuva konsultatsioonifirma) ja FD (kes tegutses asjaolude aset leidmise ajal selle äriühingu füüsilisest isikust juhina), kelle laeva kindlustusandjad kaasasid selleks, et kaitsta ennast esimese kostja nõuete vastu – kolmandatele isikutele valesid ja laimavaid väiteid, mis kahjustasid vastustajate usaldusväärust ja autoriteeti.
- 6 Sellises kontekstis esitasid kindlustusandjad ja nende esindajad (nende hulgas kassatsioonkaebuse esitajad), kes olid Polymeles Protodikeio Peiraiosele (Pireuse mitmest kohtunikust koosnev esimese astme kohus, Kreeka) esitatud hagides kostjad, Inglise kohtutele apellatsioonkaebused. Nad soovisid oma apellatsioonkaebustega, et kohus otsustaks, et Kreekas esitatud hagid rikuvad kokkuleppeid ning et neis esitatakse kahjuhüvitisnõudeid.
- 7 Nendes hagides ja apellatsioonkaebustes tegi High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division, Commercial Court'i (kõrge kohus (Inglismaa ja Wales), kuninglik osakond, kaubanduskohus, Ühendkuningriik) kohtunik Flaux muu hulgas 26. septembril 2014 otsuse ja sama kohtunik kaks määrust.
- 8 Esiteks leiti selles otsuses eelkõige, et kokkulepete kohaselt peetakse töötajateks ja esindajateks ka kassatsioonkaebuse esitajaid ning et ka Starlight ja OME olid kassatsioonkaebuse esitajate vastu oma nõuded esitanud. Samuti sedastati, et Kreekas esitatud hagid (sh ka kassatsioonkaebuse esitajate vastu) rikkusid eranditult kõiki kokkuleppeid. Selle kohtuotsuse kohaselt on kokkulepete tagajärjeks see, et kokkulepetega on lahendatud kõikvõimalikud nõuded, mis on esitatud kõnealuste töötajate või nende esindajate vastu, kes vastutavad kahju õigusvastase tekitamise eest ühiselt (nõuded, mis on Kreekas esitatud hagide aluseks). Lisaks kinnitati seoses kassatsioonkaebuse esitajate õigusega hüvitisele, et neil oli õigus saada hüvitisena esialgne makse summas 100 000 Ühendkuningriigi naelsterlingut.

- 9 Teiseks kinnitati viidatud kahes kohtumääruses, et kokkulepped vabastavad eelkõige ka kassatsioonkaebuse esitajad vastutusest ükskõik millise nõude suhtes, mis Starlight'il või OME-l võib seoses laeva hävimisega olla, sealhulgas igasugusest vastutusest seoses Kreeka hagides esitatud nõuetega, ning et Starlight'i ja OME poolt Kreekas kassatsioonkaebuse esitajate vastu hagide esitamine ja hagide jätkamine rikub kokkuleppeid, mis puudutab täielikku ja lõplikku hüvitamist ja ainupädevust.
- 10 Esimese kohtumäärusega mõisteti kassatsioonkaebuse vastustajatelt kassatsioonkaebuse esitajate kasuks välja: a) kahjuhüvitisena esialgne summa 100 000 Ühendkuningriigi naelsterlingut, et katta kuni 9. septembrini 2014 tekkinud kahju ja b) teise kassatsioonkaebuse esitaja kulud, milleks määrati 120 000 Ühendkuningriigi naelsterlingut.
- 11 Teise kohtumäärusega mõisteti kassatsioonkaebuse vastustajatelt kassatsioonkaebuse esitajate kasuks välja teise kassatsioonkaebuse esitaja kulud summas 30 000 Ühendkuningriigi naelsterlingut.
- 12 Viidatud kohtumäärused sisaldavad samuti sätteid, milles tehakse Starlight'ile ja OME-le ning neid esindavatele füüsilistele isikutele teatavaks, et kohtumääruste täitmata jätmise korral võidakse leida, et nad on kohut solvanud ja nende vara võib konfiskeerida või neid võib trahvida või füüsiliste isikute suhtes kinnipidamist kohaldada.
- 13 7. jaanuaril 2015 Monomeles Protodikeio Peiraiosele (Pireuse esimese astme kohus ainuisikulises koosseisus, Keeka) esitatud kaebuses taotlesid hagejad (kassatsioonkaebuse esitajad) määruse nr 44/2001 alusel eespool viidatud kohtuotsuse ja kahe kohtumääruse Kreekas tunnustamist ja täidetavaks kuulutamist. Monomeles Protodikeio Peiraios (Pireuse esimese astme kohus ainuisikulises koosseisus, Keeka) rahuldab nende taotluse.
- 14 11. septembril 2015 esitasid apellandid (vastustajad kassatsioonimenetluses) Monomeles Efeteio Peiraiosele (Pireuse apellatsioonikohus üheliikmelises koosseisus, Kreeka) määruse nr 44/2001 artikli 43 alusel apellatsioonkaebuse. Monomeles Efeteio Peiraios (Pireuse apellatsioonikohus üheliikmelises koosseisus, Kreeka) rahuldab apellatsioonkaebuse, tühistas esimese astme kohtu otsuse ja jättis esimese kohtuastme hagejate (kassatsioonkaebuse esitajate) taotluse rahuldamata.
- 15 Eelkõige leidis Monomeles Efeteio Peiraios (Pireuse apellatsioonikohus üheliikmelises koosseisus, Kreeka), et muu hulgas palusid hagejad kohtulikku kaitset Inglise kohtus, märkides, et kokkulepped jätsid Kreeka kohtud selles osas vaidluse lahendamise pädevusest ilma. Lisaks ei sisalda kohtuotsus ja kohtumäärused selle kohtu arvates *anti-suit injunction*'it. Ta leiab aga, et nii kohtuotsuses kui ka kohtumäärustes sisaldub kaalutlusi, mis takistavad Kreekas algatatud menetlusi jätkata, kohustavad kahju hüvitama ja hoiatavad kohustuse eest hüvitada kahju neile, kes püüavad saavutada oma nõuete tasumist Kreeka

kohtute menetlustes. Seega sisaldavad need dokumendid „peaaegu“ *anti-suit injunction*’eid, mis takistavad Kreeka kohtule hagi esitamist, rikkudes EIÕK artikli 6 lõiget 1 ja põhiseaduse artikli 8 lõiget 1 ning artiklit 20, mis kuuluvad avaliku korra mõiste tuumiku hulka.

- 16 7. oktoobril 2019 esitasid kassatsioonkaebuse esitajad põhikohtuasjas Monomeles Efeteio Peiraiose (Pireuse apellatsioonikohus üheliikmelises koosseisus, Kreeka) otsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 17 Apellandid (vastustajad kassatsioonimenetluses) väitsid Monomeles Efeteio Peiraiosele (Pireuse apellatsioonikohus üheliikmelises koosseisus, Kreeka) esitatud apellatsioonkaebuses, et viidatud kohtuotsuse ja kohtumääruste tunnustamine ja täidetavaks kuulutamine on selgelt vastuolus riigisisese ja liidu õiguse materiaalse ja menetlusõigusliku avaliku korraga, kuna see rikub nende põhiõigust kohtulikule kaitsele ja on vastuvõetamatu sekkumine teise liikmesriigi kohtute – käesoleval juhul Kreeka kohtute – kohtulikku kontrolli.
- 18 Kassatsioonkaebuse esitajad väidavad, et vaidlustatud kohtuotsuses on valesti tõlgendatud ja kohaldatud eelkõige määruse nr 44/2001 artikli 34 lõiget 1 (mida tuleb kitsalt kohaldada), tsiviilseadustiku artiklit 33, põhiseaduse artikleid 8 ja 20 ning EIÕK artikli 6 lõiget 1. Eelkõige leiavad nad, et nende sätete õige tõlgendus oleks pidanud viima järeldusele, et kohtuotsus ja -määrused ei ole liikmesriigi ja liidu avaliku korraga selges vastuolus ega riku nende aluspõhimõtteid, kuna see, et kassatsioonkaebuse esitajatele hüvitati esialgselt kahju Kreekas algatatud menetluste tõttu enne, kui nad olid Inglise kohtutes hagi esitanud, ei välista võimalust pöörduda edaspidi Kreeka kohtutesse ja kasutada neis kohtuliku kaitse õigust, ning et kohtuotsuseid ja -määruseid käsitleti ekslikult *anti-suit injunction*’itele analoogsetena.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 19 Kõigepealt leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et sellises olukorras, nagu käesolev, kus taotletakse enne 10. jaanuari 2015 tehtud kohtuotsuste või -määruste tunnustamist ja täidetavaks kuulutamist seoses hagide või taotlustega, mis on esitatud enne nimetatud kuupäeva, on kohaldatavad määruse nr 44/2001 sätted, mitte määruse nr 1215/2012 sätted.
- 20 Kreekas tõlgendatakse avalikku korda, osas, mis puudutab välismaiste kohtuotsuste tunnustamist, kooskõlas tsiviilseadustiku artikliga 33, mis peegeldab ka rahvusvahelist avalikku korda. Sellega seoses ei saa lubada kohtuotsuse Kreekas tunnustamist või täidetavaks kuulutamist, kui kohtuotsuse sisust tulenevalt on selle täitmine vastuolus kultuuriliste, õiguslike, eetiliste, ühiskondlike või majanduslike aluspõhimõtetega, mis on riigis olemas ja mis selle elukorraldust reguleerivad. Järelikult ei saa kohtuotsust tunnustada või täidetavaks

kuulutada ka siis, kui välismaise kohtuotsuse sisu ja sätted lähevad vastuollu õigusriigi poolt tunnustatud kultuuriliste või õiguse aluspõhimõtetega ning isikute põhiõigustega.

- 21 Põhiseaduse artikli 8 lõike 1 kohaselt „ei saa kedagi tahtevastastelt eemaldada kohtu pädevuse alt, kes talle seaduse alusel määrati“, samas kui põhiseaduse artikli 20 lõike 1 kohaselt „on igapähe õigus saada kohtult kohtulik kaitse ja ta võib seadusega kooskõlas esitada kohtu ees oma õiguste ja huvidega seotud põhjendused“. Põhiseaduse kõnealuste sätete koostoime tagab täielikult igapähe õiguse pöörduda Kreeka kohtute poole ja viimaste poolse täieliku kohtuliku kaitse. See õigus on põhiõigus ja moodustab Kreeka õiguskorra tuuma, on aluseks Kreeka materiaal- ja menetlusõigusele tervikuna ning kajastub konkreetselt erinevates vormides. Seetõttu ei ole kohtulikust kaitsest *a priori* ilmajätmine või selle teostamist raskendavate sekkumiste ja takistuste olemasolu Kreeka õiguse kohaselt isegi mõeldav ega aktsepteeritav. Kohtule hagi esitanud hageja kohustamine tasuma esialgset kahjuhüvitist just seetõttu, et ta taotles kohtulikku kaitset, kujutab endast sellist takistust.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kinnitab põhjenduste punktis 6, et Kreeka õiguskorras on erinevate menetlusõiguslike sätete kujul kindlasti ette nähtud ka sanktsioonid menetluse kuritarvitamise eest. Eelkõige on ette nähtud, et kohtukulud jäetakse kohtuvaidluse kaotanud poole kanda (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 176), mille määrab aga kohus kohtuvaidluses lõpliku otsuse tegemise hetkel, kui otsustusetapp lõpetatakse, samas kui eelnevates etappides tasub iga kohtuvaidluse pool enda tehtud menelustoimingute kulud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 173 lõiked 1–3), välja arvatud teatud juhtudel, mis on sõnaselgelt sätestatud. Samuti on ette nähtud, et kohtukulud jäetakse (lõpliku kohtuotsusega) kohtuvaidluse võitnud hageja kanda juhul, kui ta ei ole oma tõesuskohustust täitnud või ta on muul viisil menetlust kuritarvitanud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 185); lõpliku kohtuotsusega rahalise sanktsiooni kehtestamine pahausksele poolele, kes on selgelt esitanud põhjendamatu kaebuse või hagi, või kes algatas menetluse kavatsusega aega kulutada või ei järginud moraalinorme, jne (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 205), ning võimalus jätta kohtuasja arutamise edasilükkamise eest kohtukulud hageja kanda (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 241 lõige 1). Lõpuks näeb Kreeka menetlusõigus ette, et esimese astme kohtu otsuse resolutsiooni, mida saab tavamenetluses vaidlustada (tsiviilmenetluse seadustiku artikli 909 punkt 2), st tagaseljaotsuse peale kaja esitamise ja apellatsioonkaebuse raames, ei saa ka lõpliku kohtuotsusega ajutiselt täitmisele pöörata. Sellest tuleneb, et kohtukulused käsitlevat resolutsiooni ei saa erandeid tegemata kuulutada täidetavaks enne lõpliku kohtuotsuse tegemist, et vältida igasuguseid takistusi kaotanud poole poolt tavapärase kaebemenetluse kasutamisele. Kreeka kohtute praktikast ilmneb samuti, et menetlust kuritarvitav käitumine sellise hageja poolt, kes esitab valeväiteid, toob kaasa ka kohustuse hüvitada vastaspoolele (kostjale) õigusvastase teo tagajärjel tekkinud kahju (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 914 ja 919), aga ainult juhul, kui see ei lähe vastuollu kohtuotsuse seadusjõuga, mis on hageja esitatud hagi kohta tehtud

otsusele omane. Viisist, kuidas seda küsimust on Kreeka kohtupraktikas käsitletud, tuleneb selgelt kohtute kohustus kaitsta põhimõtteliselt hageja kohtusse pöördumise põhiõigust ka siis, kui tema käitumist võib pidada kuritarvitavaks, lubamata kohtute mis tahes ennetavat sekkumist, mis kahjustab tema hagi tulemust või millega kinnitatakse enne kõnealuselises menetluses otsuse tegemist hüvitis kahjuhüvitise kujul, et takistada taotletud kohtuliku kaitse kasutamist. Samas säilib võimalus näha kahjuhüvitis ette hiljem, juhul kui see on kooskõlas hagi kohta tehtud otsusega. Lisaks on riigisisese õiguse kohaselt ainus kohus, kellel on pädevus teha oma menetletavas kohtuasjas kohtukulude kohta otsus, see, kes teeb nende kulude kohta lõpliku otsuse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 191).

- 23 Teisalt kaitseb EIÕK artikli 6 lõige 1 igapäevase õigust kohtulikule kaitsele. See põhiõigus on sätestatud ka harta artiklis 47, mis kehtestab õiguse kohtulikule arutamisele. Viidatud õigus on samuti Euroopa Liidu liikmesriikide ühiste põhiõiguslike tavade ja inimõiguste kaitsega seotud rahvusvaheliste õigusaktide osaks. Selle õiguse kaitse puudutab, sh määruse nr 44/2001 artikli 34 lõike 1 tõlgendamise ja kohaldamise seisukohast, materiaalselt ja menetluslikku Euroopa avalikku korda ning selle laiendusena riigisisest avalikku korda.
- 24 Sellest lähtuvalt tekib küsimus, kas liidu avaliku korraga on kooskõlas liikmesriigi kohtu tehtud otsus ja määrused, millega kinnitatakse esialgne kohtukulude maksmine ajutise hüvitise kujul ja kohustatakse seda maksma teise liikmesriigi kohtus poolleiolevas kohtuasjas (olles sisuliselt karistus näiliselt kahjuhüvitise kujul). Sellise kinnitusega ei välistata kahtlemata kohtuliku kaitse tagamist; selle kaitse kasutamine muudetakse aga raskeks, kuna hageja on teise liikmesriigi kohtus kohustatud lisaks oma menetluskuludele tasuma ka vastaspoole menetluskulud, enne seda, kui kohtuasja menetlev kohus on lõpliku otsuse teinud (eriti kui otsuse teinud liikmesriigi kohtuotsus on kuulutatud täidetavaks tema põhielukohas või peamises tegevuskohas, kus asub suurem osa tema varast). Selle hüvitise väljamõistmise kui vahendi, mille eesmärgiks on ajendada hagejat menetlusega jätkamisest loobuma, olemus muutub veelgi selgemaks, kui asjaomasel kohtuotsuses on ette nähtud, et täiendava hüvitise võib määrata siis, kui tema kulud kasvavad, st kui ta kohtuasjast ei loobu. See küsimus ei puuduta üksnes majandushuve, vaid sellel on selge tagajärg takistusteta kohtuliku kaitse põhiõiguse kasutamisele.
- 25 Peamiselt *common law* süsteemides kasutatav *anti-suit injunction* on kohtumäärus, mis keelab isikul alata kohtumenetlust või vahekohtumenetlust välismaises kohtus või vahekohtus või menetlust jätkata. Esialgu seisnes *anti-suit injunction*'i sisu keelus alata menetlus või jätkata menetlust Inglise kohtutes. Hiljem kujunes välja *anti-suit injunction*'i piiriülene liik ja vastava meetme rakendamine välismaal poolleiolevates menetlustes. *Anti-suit injunction*'eid väljastatakse peamiselt põhjusel, et pahauskvalt või kuritarvitavalt teise riigi kohtule hagi esitamine või menetluse jätkamine tekitab hagejale kahju. Kõnealuselise meetme eesmärk on sisuliselt see, et ühe riigi kohus sekkub menetlusse

teise riigi kohtus. Selliselt käitudes ei tee kohus otsust seega mitte ainult oma pädevuse kohta, vaid ka teise riigi kohtu pädevuse kohta.

- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab 27. aprilli 2004. aasta kohtuotsusele Turner (C-159/02, EU:C:2004:228), milles Euroopa Kohus kinnitas, et Brüsseli konventsiooni, millele määrus nr 44/2001 järgnes, „tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus kohtumäärus, millega osalisriigi kohus keelab tema menetletava poolelioleva kohtuasja poolel esitada või jätkata hagi teise osalisriigi kohtus, ka juhul, kui see pool toimib pahauskvalt eesmärgiga takistada poolelioleva menetluse läbiviimist“.
- 27 Määrus, millega kohus keelab sanktsioonide ähvardusel ühel poolel välismaisele kohtuorganile hagi esitada või seda jätkata, kahjustab välismaise kohtuorgani vaidluse lahendamise pädevust. Iga kohtumäärust, mis keelab hagejal sellise hagi esitada, tuleb pidada välismaise kohtu pädevusse sekkumiseks, mis on vastuolus Brüsseli konventsiooni süsteemiga (27. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Turner, C-159/02, EU:C:2004:228).
- 28 Määruse nr 44/2001 artikli 35 lõike 3 kohaselt ei või kohtuotsuse tunnustamise ja täidetavaks kuulutamise menetluses kontrollida otsuse teinud liikmesriigi kohtu pädevust ja pädevust käsitlevad õigusnormid ei puuduta avalikku korda artikli 34 punkti 1 tähenduses, mistõttu ei saa nende õigusnormide järgimata jätmine põhjendada viidatud taotluse tagasilükkamist.
- 29 Erinev küsimus oleks muu hulgas siis, kui ühe liikmesriigi kohus sekkub teise liikmesriigi kohtulikku kontrolli. Lisaks ilmselgetele *anti-suit injunction*'itele tuleneb samalaadi küsimus ka siis, kui kohtukulud arvutatakse esialgselt ja mõistetakse ajutiselt välja (mis on sisuliselt karistus, mis on kahjuhüvitise vormis) teise liikmesriigi kohtutes pooleliolevas kohtuasjas. See kehtib sõltumata teise liikmesriigi kohtu menetluse tulemusest, mis võib olla ka hagejatele ebasoodne, ja lõpuks sellest, kas kinnitatakse, et kõnealustel kohtutel puudub pädevus seda seda vaidlust lahendada, nii et nad on nende kohtute menetluses tekkinud kohtukulude arvutamiseks ja väljamõistmiseks ainukesed pädevad kohtud. Kuigi viidatud otsused ja kohtumäärused ei takista sõnaselgelt teise liikmesriigi kohtule hagi esitamist või kohtus hagi jätkamist, ei muuda see seda, et sellisel viisil määratakse ennetav sanktsioon.
- 30 Kõnealuses olukorras tõusetub küsimus, kas selliste kohtuotsuste ja -määruste tegemine, mis kahjustab sisuliselt teise liikmesriigi kohtu menetluses tehtavat otsust põhjusel, et viidatud kohtul puudub kohtuvaidluse lahendamise pädevus, on tema kohtulikku kontrolli sekkumine, mis on vastuolus liidu avaliku korraga ja selle laiendusena riigisisese avaliku korraga.
- 31 Käesoleval juhul on asja menetleval kohtul kahtlused järgmistes õigusküsimustes seoses liidu õiguse sätete tõlgendamisega.
- 32 Esiteks, kas väljendit „selge vastuolu liidu avaliku korraga“ ja selle laiendusena riigisisese avaliku korraga, mis on määruse nr 44/2001 artikli 34 punkti 1 ja

artikli 45 lõike 1 kohaselt kohtuotsuse tunnustamisest ja täidetavaks kuulutamisest keeldumise alus, tuleb mõista nii, et see puudutab lisaks ilmselgetele *anti-suit injunction*'itele, mis keelavad teise liikmesriigi kohtus menetlust algatada ja jätkata, ka teiste liikmesriikide kohtute tehtud otsuseid ja määruseid, mis takistavad hagejal teise liikmesriigi kohtult kohtuliku kaitse saamist või juba selles kohtus pooleliolevate menetluste jätkamist, ja kas selline sekkumine teise liikmesriigi kohtu pädevusse teha otsus selles kohtus juba pooleliolevas vaidluses, on kooskõlas liidu avaliku korraga (esimene eelotsuse küsimus, alapunkt i).

- 33 Eelkõige tõusetub küsimus, kas määruse nr 44/2001 artikli 34 punkti 1 ja artikli 45 lõike 1 kohase liidu avaliku korraga on vastuolus, et teise liikmesriigi kohtu tehtud otsuse või määruse tunnustamise ja täidetavaks kuulutamise taotlejatele määratakse ennetavalt ajutine kahjuhüvitis tasude ja kulude eest, mis tulenesid teise liikmesriigi kohtusse hagi esitamisest või selles kohtus menetluse jätkamisest, asjaolu tõttu, et: a) selle hagi läbivaatamisel selgub, et kohtuasja hõlmab kokkulepe, mis on nõuetekohaselt sõlmitud ja mille kinnitas liikmesriigi kohus, kes otsuse ja/või kohtumääruse tegi, ja b) teise liikmesriigi kohtul, kellele kostja uue hagi esitas, puudub ainupädevust omistava klausli tõttu pädevus (esimene eelotsuse küsimus, alapunkt ii).
- 34 Teiseks, kas kooskõlas eespool viidatud Kreeka õigusnormidega ja EIÕK artikli 6 lõikega 1 on selliste kohtuotsuste ja -määruste vastuvõtmine, mis on tunnustavas liikmesriigis (Kreeka) kohtuliku kaitse õiguse tuumikusse kuuluvate põhinormidega vastuolus, takistuseks nende kohtuotsuste ja -määruste tunnustamisele ja täidetavaks kuulutamisele määruse nr 44/2001 artikli 34 punkti 1 tähenduses, kuna õõnestataks kohtuotsuste vaba liikumise põhimõtet, ja kas kohtuotsuse ja -määruse tunnustamata jätmine viidatud takistuse tõttu vastab arusaamadele, mis ühendavad ja edendavad Euroopa väljavaateid (teine eelotsuse küsimus).